

Fehér turbán — fehér mágia

Horváth Dezső: Klinikai föltámadás

Dantei pokoljárás? Orpheusz-ének az alvilági útról...? Cinkos kacintás — szinte még a műtőasztalról — barátokra, betegtársakra, kollégákra, olvasókra: „nna, ha már úgysis fejben volt az anyag, megírtam ezt is...” Játékos-önironikus öinterjú? Derűs önríport ama belső zárszámadról, melynek summája: 1, azaz egy „agyrémmel” kevesebb...?! Rácsodálkozás — szinte gyermeki áhítattal — arra az édes, új életre, amelynek teljes szépsége és édessége akkor válik igazán nyilvánvalóvá, mikor halálveszélyből menekül(t meg...?) az emberfia...?

Ez mind elmondható *Horváth Dezső: Klinikai föltámadás* című új könyvéről. Számomra mégis leginkább: szómágiás ellenoffenzíva ez az írás.

Szellemi tüzek és fények életerővé szervezése, hadrendbe állítása, bevetése egy élethalálharcba, melyet a belül sötétlő, irracionális és agresszív erők ellen kell vívnia.

Adva van egyfelől egy meglehetősen kemény, jó-ügyekért-viaskodásban edződött koponya, melyben korábban úgy szoktak bozsogni a gondolatok, mint a rajzó méhek. És adva van másfelől, ugyanebben az emelt emberfőben — a maga gomolygó ködeivel s gonosz árnyaival — egy Fekete Lyuk, mely a gondolatokat és a képzeletet és az örömfényt és az egész életcsillag-sugárzást elnyeléssel fenyegeti; s akar lenni ugyanaz a mikrokozmoszban, mint a makrokozmoszban fölfedezett, igazi „fekete lyukak”.

A tét tehát óriási. Íróember számára a legnagyobb dráma. Olyan nagy, hogy már nem is kell kozmikus méretűvé tágítani... Horváth Dezső azonban más utat választ. Mert jobbat tud...

Tudja, hogy minden szenvelgés nélkül, roppant egyszerűen kell roppant magasságba fölemelkednie — (úgy valahogy, ahogy álmában repül az emberfia...), ahhoz, hogy fölénybe kerülhessen átkozottul erős és veszélyes ellenfelével szemben. Fölhussan hát szerzőnk egy sugáron, mit jóangyala nyilván már készenlében tartott fölötte — lévén, hogy a jóangyalok jól tudják, minden dolognak gyökere a magasabb síkokon keresendő — föl... föl... álomi könnyedséggel az intenzív osztály fölé, a klinika meg a dóm fölé, a füst-, a felhő- meg az ózonréteg fölé... S abban az irdatlan magasságban, hol a mindenség gyökere meg a semmi ága oly közel már egymáshoz, hogy az ember egyszerre fogódzkodhat mind a kettőbe — íme; egyszercsak föltáruul a katharzis forrásvidéke, s láthatóvá válnak legsebezhetőbb pontjai is ama Fekete Veszedelemnek.

Olyannyira, hogy máris kész az ellentámadás stratégiája. *Ad egy:* szembe kell ültetni ökelmét a vakítóan fehér papírral. *Ad kettő:* a papírt, melynek fehérsége amúgy is idegesíti, úgy kell mozgatni, forgatni, villogtatni, mint a tükröt szoktuk valahai kamaszkorunkban, ha lányok szemét kerestük vele az iskolaudvaron. *Ad három:* a fényerőt növelendő — színes gondolatemanációkkal, villogó nyelvi leleményekkel, elmés szószikrákkal teleírni a papírt... és mindezt csak könnyedén, amúgy csuklóból, azzal a magassági fölénnyel, amit a síkváltás

adott, s azzal a csakazértis-játékossággal, amivel legjobban föl lehet cukkolni egy efféle hiú, mohó, pöffeszkedő, magát mindenható hatalomnak képzelő Fekete Lyukat. (Mely szörnyen büszke arra, hogy ő: antianyag a szervezetben, hogy ő más, hogy ő külön, hogy ő a Félelmetes, a többi sejt élete, és így az egész lény léte őtöle függ... Hogy hídfőállást tudott építeni magában az agyban!!! Nyilván elvárna, hogy Tumor Lenknek vagy „Sztalini Tíz Csapásnak” titulálják, diktátort illető tisztelettel.)

Épp ezért már az első mondat kihívás. Mit: kihívás?! Tudatos deheroizálás! (Van ehhez már némi tapasztalata a célszörű szögényembőr szögény fejének ezen a szögedi tájon.)
„Diót termelt a fejem.”

Ez igen! Az agytumor, a mindent elnyeléssel fenyegető Fekete hatalom mindjárt bemutatásképp akkora pofont kap, akár csillagokat is láthatna tőle, ha egyáltalán látna a méregtől. Hát mit képzelsz? Őt csak úgy „lediózni”?! Azt hiszi, fenegyerekeskedhet egy Agyrémmel is, mint egykor a megyepárt-elvtársakkal, nevetek-rangokat konzekvensen kihagyogatva cikkeiből...?! Ám a deheroizátor folytatja:

„Vén diófa, ez az egyetlen gyümölcsöd?

Arról gondolom, hogy szép volt, mert orvosok és műtősök lelkenedezve emlegették később. Ők pedig látták.

Micsoda népség?! Hogyan lehet egy daganat szép? A halál magja lakik benne. Kicsi kellett volna hozzá, hogy ezt mondják: szép halála volt.

Most is végigfut a hátamon a hideg.

Mégis boldog vagyok, hogy megoperáltak. Az életnél ebben az életben nem lehet nagyobb boldogság. A megmaradt, vagy inkább visszaszerzett életnél. Naponta emlegetjük a klinikai halált. Mennyivel szebb: klinikai föltámadás.

A zárójelentés szerint tizenöt éve biztosan van, hogy sétáltatom a diót. Mit lehet erre mondani? Jézus—Mária! Kit lehet okolni érte? Azt hiszem, senkit.

Megoperáltak, és én föltámadtam. Az ötödik hét kezdődik azóta. Egy hete már itthon vagyok...”

— Na és akkor mi van?! — hóbörögne a Fekete Árnny. — Coki, Emberfi! és főleg több tisztelet, öt héttel utána te csak ne örülj! Esetleg öt év után, írókám, ha még... Mert nem tudhatod, nem lesz-e már az első ellenőrzéskor újabb hídfőállásom a homloklebenyedben vagy a májadbán, vagy bárhol...

Handabandázna ekképp öfeketesége... Csakhogy nincs tere hozzá. Körül van kerítve. Foglyul ejtve. Bezárva pimaszul és elegánsan egy — tökéletes dió-metáforába!

A szerző pedig máris — a szívünkbe. Végigaggódjuk érte-vele az előzményeket, az egész anamnézist, személyes élményünkkel válik az az izgalmas nyomozás, melyet a sebészprofesszor, dr. Bodosi Mihály vaskövetkezetességgel és tévedhetetlenül visz végig — s amit csak látszólag kézenfekvő mesterdetektívekéhez hasonlítani; egyrészt, mert a humanitás és emberi nagyság ilyen példája krimikben nem létezik, másrészt, mert ő nemcsak „elkapja a tettest” a diagnózis után, de meg is menti az „áldozatot”.

„Ha én aláírom a papírján, hogy negatív, annak negatívnak kell lennie. A maga leletei nem voltak annyira egyértelműek, hogy alá mertem volna írni. Hazamegy, gyógyultnak hiszi magát, a baj pedig tovább nő.” — Ekképp oszlat illúziókat, s kér újabb vizsgálatot. S ezzel: menthetővé teszi az életet.

„A professzor megnézte a Pécsről hozott leleteket, és magához hívott a kötözőbe. Hellyel kínált. Nem jó jel, ha leültetik az embert. Rágyújtott és elmondta, most már végre egyértelmű a CT-labor eredménye. Az én fejemben egy jóindulatú daganat van, benne a kamrában, elzárja a keringő folyadék útját, azt onnan ki kell venni. Minél előbb, annál jobb, de mindenesetre addig lenne jó túlesni a műtéten, amíg a szervezetnek van elég ereje a fölépülésre...”

A könyv második részében, az „Egyszemélyes kereszt”-ben egy fiatal lány történetét, műtétét meséli el, szinte atyai aggodalommal-szeretettel. Ott így érzékelteti az ilyen közlé-

sek érzelmi súlyát: „Aki ezt meghallja, még ha röpülő pacsirta volt is azelőtt, most a porba szedül... Nincs az a cölöpverő, amelyik ekkorát tudna ütni. Első ütésre becsúsztam a föld alá, másfél kilométerre.”

Főljajdult azon a napon ő is Babits szavaival: „Ó, jaj, meg kell halni, meg kell halni!” S mégis valami ősbizalom van már benne, útban a műtőhöz. Évődés a beteghordóval. S azután: „Elalvás előtt még olyasmire gondoltam, hogy fagyaltmérő kanállal egyszerűen bele-nyúlnak a fejembe, és kicsípiik vele a daganatot. Akkora a mélyedése a kanálnak, hogy szépen belefér a dió...”

Fehér mágia? Igen! Lám, most még fagyaltoskanálba is zárja a „diót”! Melyik Rém bírna ki ennyi „deheroizálgetést”?!

Mintha a könyv egészével arra akarna tanítani bennünket az író, hogy (fájdalomtól, műtétől, kaszástól) félni csak bátran szabad. Éneklősen... Beledudorászva a sötétbe... Cunktrucc: élvezve az élet kegyelmi állapotát. Kegyelmi állapotát a szellemnek; dűskálni szintartományaiában... Ezért a sziporkázó ötletek, pompás szóképek, játszódó leírások, élvezetes fordulatok, szellemes telitalálatok, ezért „humorít”, apait-anyait beleadva.

— Ez is valami? — mondja a cölöpverő bunkójának, s hetykén bökdösni kezdi a fejével (amiből egy időben kis „kéményen” is távozhatnak a gondolatok, máskor meg fehér turbán dekorálja). S a bunkó, mint aminek súlyát vették, fölmozdul, elemelkedik. A turbános ember meg ránk kacsint: a lélek ereje nagyobb mindennél! Bizony, feleim; földbe lehet vele dalolni a Rémet (a cölöpverő kezelőjét), miként a Kalevala dalnoka földbe dalolta ellenfeleit. Kötésig, nyakig, teljesen...

Akár külön tanulmányt érdemelne, ahogy saját szenvedésein túl a betegársak sorsára figyel Horváth Dezső. Nemcsak saját koponyája körül utazik, mint a nagy előd, Karinthy Frigyes, ő megismeri, számon tartja, megírja turbános bajtársait is. Legszebben, legrészlete- sebben, lírai melegséggel a már említett kislányt, Babát, kinek fejéből teniszlabda nagyságú daganatot kell kioperálni. A rizikó óriási, de muszáj vállalni, s a vállalást könnyebbé teszi, hogy szerzőnk (ekkor már két évvel a műtete után) összebarátkozik Babával, hitet és reményt ébreszt benne, eljátszva a „Cég reklámja” szerepét, s közben szinte harmadik lányaként fogadja szeretetét. Feledhetetlen lapjai a könyvnek, amikor a műtét előtti éjszaka virrasztva medítal a lány sorsán, s közben föl-föltolulnak saját klinikai emlékei is. „Nyugalom, Baba, megmaradsz. Ahogy a többi turbános is megmaradt, és ahogy megmaradtam én is” — üzen neki az éteren keresztül. Igen, a sebészet erre a csodára is képes ma már; az ifjú szervezet pedig a gyógyulás csodájára — amihez azért többen hozzáteszik a magukét: az idős barát például azzal, hogy naplóiírásra beszéli rá Babát (ez is olvasható a könyvben). A zenekar pedig szerződést küld neki az abszolút bizalom jeléül. Hogy aztán az örömhír dallamára Baba is „földbe hegedülje” ama Rémet.

„Csupa élet és szeretet” — gondolom, így érvelt írónk jóangyala az odaföntieknek — „hát kérdem én, aki ennyire szereti az életet és éli a szeretetet, ráadásul rémüldözés helyett még a Rém-üldözésre is példát mutat ebben az agyrémekekkel teli világban, annak miért ne...?! már csak magasabb érdekből is!”

Nyilván ellenszavazat nélkül szavazták meg neki a hosszabbítást, s nyilván korlátlan időre... Mert az a bizonyos öt év „rátartás” rég letelt, a nyolcadikban járunk immár, s ő viruló egészségben riporterkedik; kertjében unokával hancúrozik, könyvpremiert ünnepel (a Szent Gellért Egyházi Kiadóval), s mint hallom, új könyvön dolgozik: Magyarország fölfedezése megint.

Éltesse Isten a Föltámadottat!

SIMAI MIHÁLY